

Urząd Miejski w Sosnowcu
Wydział Polityki Społecznej
ul. 3 Maja 33
41-200 Sosnowiec

URZĄD MIEJSKI w SOSNOWCU
BIURO RADY MIEJSKIEJ

wpłynęło 13. 01. 2025

L.dz.zał.
Podpis

Sosnowiec, dnia 13.01.2025

WPS.0012.1.2025

PREZYDENT
ARKADIUSZ CHŁECKI
13.01.25

Pani
Karina Wojtusiak
Przewodnicząca
Komisji Zdrowia, Rodziny i Polityki Społecznej
Rady Miejskiej w Sosnowcu

Szanowne Pani Przewodnicząco

Wydział Polityki Społecznej w załączeniu przekazuje materiał przygotowany na posiedzenie Komisji Zdrowia, Rodziny i Polityki Społecznej na 23.01.2025r. dotyczący „Opieka nad dorosłymi osobami z niepełnosprawnością w Sosnowcu - statystyki, instytucje, rodzaje aktualnego wsparcia i planowanego”.

Materiał został opracowany na podstawie informacji i danych uzyskanych z jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (tj. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia, Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „SALVE”, Domu Pomocy Społecznej „Zakątek”, Domu Pomocy Społecznej nr 2) oraz Instytutu Twórczej Integracji.

Z pozdrowieniami

Pełnomocnik Prezydenta Miasta Sosnowca
ds. Funduszy Zewnętrznych i Polityki Społecznej

Monika Holewa

NACZELNIK
Wydziału Polityki Społecznej

mgr Kamila Orkisz-Błaszkiwicz

Osoby z niepełnosprawnościami, poza problemami zdrowotnymi zwykle borykają się z ograniczeniami w funkcjonowaniu na płaszczyźnie społecznej, zawodowej, ekonomicznej. W celu poprawy jakości ich życia powoływane są instytucje, którym celem jest rehabilitacja, wspieranie aktywności i pomoc materialna. Szereg działań podejmowanych jest również w obszarze pozainstytucjonalnym.

Pomoc i wsparcie na rzecz osób z niepełnosprawnościami od lat prowadzi **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu**, który dysponuje dobrze rozwiniętą infrastrukturą w zakresie pomocy społecznej. Realizuje różnego rodzaju działania adresowane do mieszkańców miasta, w tym do omawianej grupy. Istotą działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami jest poprawa jakości ich życia, dlatego aby sprostać temu zadaniu realizowane są różnorodne formy wsparcia.

Ośrodek na bieżąco i zgodnie z występującymi potrzebami realizuje przyznawanie **usług opiekuńczych** świadczonych w miejscu zamieszkania. Usługi opiekuńcze przysługują osobom, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze obejmują m.in. pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, takich jak: robienie zakupów, sprząatanie, gotowanie, załatwianie spraw w urzędach, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną (mycie, kąpanie, ubieranie, karmienie itp.), a także w miarę możliwości również zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W 2024 r. usługi opiekuńcze świadczone były przez firmę zewnętrzną NZOZ Alicja Kluczna, wyłonioną w drodze przetargu oraz przez opiekunki zatrudnione przez Ośrodek, których do 10 grudnia 2024 r. było 33. Pośród wszystkich osób objętych tą formą pomocy we wskazanym terminie 391 posiadało orzeczenie o niepełnosprawności.

Realizowane są również specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które dostosowane są do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi te świadczone są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu, m. in.: psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego, terapeuty zajęciowego oraz innych specjalistów w zależności od potrzeb. W 2024 r. specjalistyczne usługi opiekuńcze finansowane ze środków własnych gminy świadczone były przez firmę NZOZ Alicja Kluczna, natomiast dla osób z zaburzeniami psychicznymi sprawowane były przez firmę zewnętrzną MG Partner Marcin Grzesiak. Z powyższych usług skorzystało odpowiednio 24 i 46 osób z niepełnosprawnościami.

„Opieka nad dorosłymi osobami z niepełnosprawnością w Sosnowcu - statystyki, instytucje, rodzaje aktualnego wsparcia i planowanego”

Liczba osób dorosłych objętych usługami opiekuńczymi			
Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Usługi Opiekuńcze	396	383	391
Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze	39	37	46
Specjalistyczne Usługi Opiekuńcze dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	23	22	24

Kolejne działanie skierowane do osób z niepełnosprawnościami realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej to **mieszkanie wspomagane** przy ul. Przejazd 1, które funkcjonuje od czerwca 2023 r. Zapewnia 7 miejsc całodobowego pobytu dla osób starszych w wieku ponad 60 lat, posiadających umiarkowany lub znaczny stopień niepełnosprawności. Osoby tam przebywające oczekują na przydział mieszkania z zasobów gminy lub umieszczenie w domu pomocy społecznej.

W mieszkaniu zapewnia się usługi opiekuńcze oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania i rozwijania samodzielności osoby na poziomie psychofizycznych możliwości. W mieszkaniu zatrudniony jest terapeuta zajęciowy. Osoby korzystające z powyższego wsparcia mają również zapewnioną pomoc opiekuna w wymiarze 3 godzin dziennie 5 razy w tygodniu, natomiast osoby wymagające wsparcia w przemieszczaniu się, utrzymaniu higieny osobistej i ubieraniu się mają zapewnioną pomoc opiekuna w wymiarze 3 godziny dziennie 7 razy w tygodniu. Ponadto osoby skierowane do mieszkania wspomaganego są objęte wsparciem dwóch pracowników socjalnych odpowiedzialnych za jego funkcjonowanie. Do 10 grudnia 2024 r. z tej formy pomocy skorzystało 13 osób.

Szeroki wachlarz działań realizuje **Zespół ds. Rehabilitacji Społecznej** działający w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Podejmuje on działania w zakresie dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla osób uprawnionych, tj. posiadających orzeczenie o niepełnosprawności. W ramach przedmiotowych środków osoby z niepełnosprawnościami otrzymują wsparcie m.in.: w zakresie dofinansowań do zakupu: przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, takich jak: wózki inwalidzkie, aparaty słuchowe czy pieluchomajtki; do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ułatwiających codzienne funkcjonowanie oraz komunikację z otoczeniem np. łóżek elektrycznie sterowanych, podnośników czy sprzętu elektronicznego. Ponadto osoby z dysfunkcją narządu ruchu mogą ubiegać się o dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych w lokalu mieszkalnym. W 2024 r. budżet przeznaczony na realizację powyższych zadań w ramach rehabilitacji społecznej wyniósł 7 202 190 zł.

„Opieka nad dorosłymi osobami z niepełnosprawnością w Sosnowcu - statystyki, instytucje, rodzaje aktualnego wsparcia i planowanego”

Poniżej przedstawiono wydatkowanie środków PFRON na poszczególne zadania.

Nazwa zadania	Wykonanie planu finansowego 2022	Wykonanie planu finansowego 2023	Wykonanie planu finansowego 2024
	w zł	w zł	w zł
Dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych	908 466,00	478 537,75	574 928,57
Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych	541 657,00	834 256,00	874 702,00
Dofinansowanie kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej	2 537 808,00	2 890 608,00	3 302 208,00
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnościami	35 521,00	27 425,04,00	37 279,24
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	1 184 099,00	1 483 624,54	2 283 382,56
Dofinansowanie usług tłumacza jez. migowego	1020,00	0	0
Ogółem rehabilitacja społeczna	5 208 571,00	5 714 451,33	7 072 500,00

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu realizuje także **projekty i programy** na rzecz osób z niepełnosprawnościami. W 2024 r. Ośrodek pozyskał 2 381 204,40 zł dofinansowania na działania w celu poprawy jakości życia osób z różnorodnymi potrzebami.

W latach poprzednich osoby z niepełnosprawnościami skorzystały z licznych warsztatów, wyjazdów oraz usług społecznych, w tym usług aktywnej integracji społecznej i zawodowej. Od 2019 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu realizuje ministerialny program **Opieka wytchnieniowa**.

W okresie od lutego do grudnia 2024 r. wsparciem w ramach programu w formie usług opieki wytchnieniowej objęto 47 opiekunów osób dorosłych ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Dzięki temu wsparciu, osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki nad osobą z niepełnosprawnością dysponują czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw życiowych. Usługi opieki wytchnieniowej służą również okresowemu zabezpieczeniu potrzeb osoby z niepełnosprawnością w sytuacji, gdy członkowie rodzin lub opiekunowie z różnych powodów nie mogą wykonywać swoich obowiązków. Program Opieka wytchnieniowa jest w całości realizowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Na realizację programu w 2024 r. pozyskano 744 192,00 zł.

„Opieka nad dorosłymi osobami z niepełnosprawnością w Sosnowcu - statystyki, instytucje, rodzaje aktualnego wsparcia i planowanego”

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Kwota środków Funduszu Solidarnościowego przekazanych przez wojewodę na realizację Programu	979 200,00 zł	832 320,00 zł	744 192,00 zł
Łączna kwota środków Funduszu Solidarnościowego wykorzystana na realizację Programu	830 227,95 zł	376 569,00 zł	635 124,71 zł
Liczba osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, którym świadczone usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego	67	40	47
Ogólna liczba wykonanych godzin usług asystenckich dla dorosłych osób niepełnosprawnych	15 073	7 893	10 606

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w 2024 r. podjął się również dalszej realizacji programu *Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością* dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024. Głównym celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Usługi asystenckie mogą uzupełniać usługi opiekuńcze, nie mogą ich jednak zastępować.

W 2024 r. objęto wsparciem 94 dorosłych mieszkańców Sosnowca posiadających znaczny stopień niepełnosprawności, zatrudniono także 66 wykwalifikowanych asystentów osób z niepełnosprawnościami. Program funkcjonował od marca do grudnia 2024 r., w całości został sfinansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Na realizację Programu pozyskano środki w wysokości 1 318 452,00 zł.

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Kwota środków Funduszu Solidarnościowego przekazanych przez wojewodę na realizację Programu	3 016 140,00 zł	1 968 039,00 zł	1 968 039,00 zł
Łączna kwota środków Funduszu Solidarnościowego wykorzystana na realizację Programu	2 115 623,32 zł	1 595 920,80 zł	1 210 425,41 zł
Liczba osób dorosłych objętych wsparciem	93	114	94
Liczba osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną	72	46	40

„Opieka nad dorosłymi osobami z niepełnosprawnością w Sosnowcu - statystyki, instytucje, rodzaje aktualnego wsparcia i planowanego”

Liczba osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności		49	54
Liczba osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	21	19	0
Ogólna liczba wykonanych godzin usług asystenckich dla dorosłych osób niepełnosprawnych	-	50 275, 50	-
Liczba wykonanych godzin dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności z niepełnosprawnością sprzężoną	41 149,71	22 185	13 709
Liczba wykonanych godzin dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności		21 524,50	15 077
Liczba wykonanych godzin dla osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	7 245	6 566	0

W celu wyrównywania szans osobom z różnorodnymi potrzebami Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu w 2023 r. przystąpił do realizacji projektu *Architekci pomocy* w celu zapewnienia dostępności w przestrzeni publicznej dla korzystających ze wsparcia. Zakończenie realizacji projektu dofinansowanego ze środków PFRON w ramach programu „Dostępna przestrzeń publiczna” przewiduje się na rok 2027. Zabezpieczono środki w wysokości 79 640,10 zł, natomiast kwota dofinansowania ze środków PFRON wyniosła 318 560,40 zł.

Realizacja projektu przyczyni się do poprawy rozwiązań architektonicznych dla osób z dysfunkcją narządu wzroku, osób z dysfunkcją narządu ruchu oraz poprawy dostępności informacyjno – komunikacyjnej dla osób z dysfunkcją narządu słuchu. W ramach projektu zapewniono dostęp do tłumacza migowego online „Tu migamy”. Oznakowano 13 budynków MOPS tabliczkami informacyjnymi w formie wizualnej oraz dotykowej, zamontowano nakładki na poręcze w alfabecie Braille’a, dostosowano toalety w celu swobodnego i bezpiecznego korzystania, zamontowano uchwyty na kule/laski. W ramach poprawy komfortu osób z niepełnosprawnością wynajęto oraz wyremontowano w 2024 r. pomieszczenie przy ul. Szpitalnej 1. Lokal od 2025 r. zostanie w całości dostosowany do osób z różnorodnymi potrzebami oraz zostanie przekazany na potrzeby Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

W czerwcu 2024 r. ruszył projekt, który będzie realizowany do maja 2027 r. Projekt pn. *Droga do zmian w Klubie Integracji Społecznej* w Sosnowcu jest dofinansowany w ramach Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027 (Europejski Fundusz Społeczny+). Kwota dofinansowania wyniosła 843 234,21 zł, natomiast wartość łączna projektu wynosi 992 040,25 zł.

W ramach projektu zostanie objętych wsparciem co najmniej 18 osób dorosłych z niepełnosprawnością. Organizowane będą warsztaty kompetencji społecznych, warsztaty ICT, zajęcia z dietetykiem, zajęcia z doradcą zawodowym, warsztaty o tematyce ekologicznej, itp.

W partnerstwie z fundacją „Więcej z życia” w październiku 2024 r. przystąpiono do realizacji wieloletniego projektu *Tak to się robi w Sosnowcu* współfinansowanego w ramach Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027. Na dofinansowanie projektu uzyskano 5 657 744,44 zł oraz zabezpieczono 297 776,03 zł wkładu własnego.

Celem projektu jest zwiększanie równego i szybkiego dostępu do usług społecznych dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo, w tym usług asystencji oraz usług opieki wytechnieniowej. Projekt jest realizowany równoległe z programami Opieka wytechnieniowa oraz Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością co pozwala na objęcie wsparciem większej liczby osób z niepełnosprawnościami.

Od 2015 r. do dzisiaj Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sosnowcu stworzył miejsca spotkań dla mieszkańców, wcześniej były to Kluby w ramach Programów Aktywności Lokalnej, a obecnie są to **Kluby Transformacji**. W mieście działają w 6 lokalizacjach na rzecz społeczności miasta. Pracownicy wspierają aktywizację społeczno-zawodową społeczności w celu jej wzmocnienia, wsparcia i włączenia grup wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem, w tym osób z niepełnosprawnościami. Działania każdego z Klubów Transformacji przyczyniają się do budowania społeczeństwa bardziej otwartego na różnorodność i wzajemne wsparcie. Tworzona przez lata wspólnota jest miejscem, w którym każdy czuje się akceptowany, zrozumiany i zmotywowany do pokonywania codziennych wyzwań.

Na skutek wzrostu zapotrzebowania wsparcia skierowanego do osób starszych od 2022 r. corocznie realizowany jest program **Korpus Wsparcia Seniorów – Moduł II**. W jego ramach zapewniono dostęp do tzw. „opasek bezpieczeństwa”. Usługa ma na celu poprawę poczucia bezpieczeństwa i możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez dostęp do tzw. „opieki na odległość”. W 2024 r. w ramach programu zostało objętych wsparciem ponad 120 seniorów z niepełnosprawnością.

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Kwota środków z dotacji celowej budżetu państwa przekazanych na realizację Programu	529 970,00 zł	237 600 zł	421 088, 00 zł
Wkład własny	0,00 zł	59 400,00 zł	105 272,00 zł
Łączna kwota środków z dotacji celowej budżetu państwa wykorzystana na realizację Programu	356 295,00 zł	192 471,94 zł	201 089,77 zł
Liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności	bd	bd	powyżej 120

Działania zaplanowane na rok 2025 obejmują kontynuowanie programów dofinansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego: Opieka Wytchnieniowa oraz Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością oraz Korpus Wsparcia Seniorów.

Na realizację kolejnej edycji Programu Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością w roku 2025 pozyskano środki w wysokości 1 297 644,00 zł. Początek realizacji Programu zaplanowano na luty 2025 r., wsparciem planuje się objąć 72 mieszkańców Sosnowca posiadających znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Kontynuowane będą działania w ramach projektów pn. Droga do zmian w Klubie Integracji Społecznej w Sosnowcu, Architekci Pomocy oraz Tak to się robi w Sosnowcu. Kluby Transformacji również będą w dalszym ciągu realizować swoje działania. Ponadto planowane jest założenie nowego Klubu w dzielnicy „Zagórze” w celu zaspokojenia potrzeb członków lokalnej społeczności.

Osoby starsze i z niepełnosprawnościami, które wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych są kierowane do ośrodków wsparcia zapewniających inny rodzaj usług, tj. dziennego domu pomocy społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz środowiskowych domów samopomocy.

Prowadzenie i rozwój infrastruktury *środowiskowych domów samopomocy* dla osób z zaburzeniami psychicznymi (ŚDS) jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej. Środowiskowy Dom Samopomocy realizuje cele i zadania określone w przepisach ustawy o pomocy społecznej oraz przepisach wydanych na jej podstawie, a w szczególności zapewnia rehabilitację psychospołeczną dla osób z zaburzeniami psychicznymi w systemie dziennym.

W mieście funkcjonują 2 Środowiskowe Domy Samopomocy. Siedziba Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „SALVE” znajduje się w Sosnowcu przy ul. Lenartowicza 73 natomiast Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Grota Roweckiego 2 oraz filia Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Wojska Polskiego 86.

Usługi oferowane w Środowiskowych Domach Samopomocy ukierunkowane są na podtrzymanie umiejętności życiowych uczestników zajęć oraz ich rozwój, poprawę funkcjonowania, integrowanie ze środowiskiem lokalnym zgodnie z indywidualnymi planami postępowania wspierająco - aktywizującego.

Placówka przy ul. Lenartowicza 73 dysponuje 60 miejscami, świadcząc usługi dla osób:

- przewlekle psychicznie chorych, które nie wymagają leczenia szpitalnego (typ A),
- z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, znacznym lub umiarkowanym a także osób z lekkim upośledzeniem umysłowym, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne (typ B)

„Opieka nad dorosłymi osobami z niepełnosprawnością w Sosnowcu - statystyki, instytucje, rodzaje aktualnego wsparcia i planowanego”

- wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych, z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych (typ C).

Na przestrzeni lat 2022 – 2024 placówki korzystały osoby z następującymi zaburzeniami psychicznymi:

Rok 2022

Lp.	wiek	Liczba osób	typ zaburzeń	ilość przypadków
1.	18-30	6	zaburzenie osobowości typu borderline	1
			niepełnosprawność intelektualna	4
			schizofrenia	1
2.	31-50	38	niepełnosprawność intelektualna	16
			schizofrenia	13
			zaburzenia osobowości	1
			zaburzenia depresyjne	1
			zaburzenia organiczne	7
3.	51+	26	niepełnosprawność intelektualna	11
			schizofrenia	6
			zaburzenia depresyjne	2
			zaburzenia organiczne	7

Rok 2023

Lp.	wiek	ilość osób	typ zaburzeń	ilość przypadków
1.	18-30	5	zaburzenie osobowości typu borderline	1
			niepełnosprawność intelektualna	4
2.	31-50	43	niepełnosprawność intelektualna	18
			schizofrenia	17
			zaburzenia depresyjne	2
			zaburzenia organiczne	6
3.	51+	32	niepełnosprawność intelektualna	12
			schizofrenia	6
			zaburzenia depresyjne	3
			zaburzenia organiczne	10
			zaburzenia osobowości	1

Rok 2024

Lp.	wiek	ilość osób	typ zaburzeń	ilość przypadków
1.	18-30	6	zaburzenie osobowości typu borderline	1
			niepełnosprawność intelektualna	4
			zaburzenia psychiatryczne	1
2.	31-50	36	niepełnosprawność intelektualna	17
			schizofrenia	12
			zaburzenia depresyjne	1
			zaburzenia organiczne	6
3.	51+	30	niepełnosprawność intelektualna	9
			schizofrenia	8
			zaburzenia depresyjne	6
			zaburzenia organiczne	6
			zaburzenia osobowości	1

Dom świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym przez:

- trening funkcjonowania w codziennym życiu,
- trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów,
- trening umiejętności spędzania czasu wolnego,
- poradnictwo specjalistyczne,
- terapię ruchową,
- aktywizację zawodową,
- zajęcia wspierająco-aktywizujące.

Przy realizacji celów i zadań Środowiskowy Dom Samopomocy współpracuje z rodzinami, opiekunami i innymi osobami bliskimi uczestników, instytucjami i organizacjami w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, poradniami zdrowia psychicznego, szpitalami psychiatrycznymi i innymi zakładami opieki zdrowotnej, organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, ośrodkami kultury i organizacjami kulturalno – rozrywkowymi, placówkami oświatowymi, innymi jednostkami świadczącymi usługi dla osób niepełnosprawnych w tym warsztatami terapii zajęciowej, spółdzielniami socjalnymi oraz innymi osobami lub podmiotami działającymi na rzecz integracji społecznej uczestników.

W latach 2022 – 2024 z usług w Środowiskowym Domu Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „SALVE skorzystało:

	2022	2023	2024
Liczba osób	70	80	72

W ramach integracji organizuje się następujące działania:

1. Kolędowanie z seniorami.

Jest to spotkanie w siedzibie jednostki, na które zapraszani są sosnowieccy seniorzy, tj. mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej nr 1 w Sosnowcu, mieszkańcy Domu Pomocy Społecznej nr 2 w Sosnowcu, uczestnicy Dziennych Domów Pomocy Społecznej w Sosnowcu, Sosnowiecka Rada Seniorów. W każdym spotkaniu uczestniczy Proboszcz parafii do której należy nasz dom oraz gość specjalny, z którym wszyscy uczestnicy oraz zaproszeni goście śpiewają kolędy. Każde takie spotkanie przygotowywane jest przez naszych uczestników w ramach treningów terapeutycznych, to znaczy – w ramach treningu kulinarnego przygotowwany jest posiłek, na warsztatach muzycznych przygotowwany jest występ dla zaproszonych gości. Stoły oraz cała sala dekorowane są również przez uczestników terapii w ramach zajęć plastycznych oraz zajęć dobrych manier.

2. Festiwal Karaoke.

To impreza organizowana w sosnowickiej MUZIE. Podczas festiwalu uczestnicy środowiskowych domów samopomocy oraz warsztatów terapii zajęciowej z różnych miast, stają do konkursu muzycznego. W konkursie uczestnicy śpiewają dowolnie przygotowaną przez siebie piosenkę. Na zakończenie imprezy jest występ zaproszonego zespołu.

3. Master Chef Salve.

Jest to konkurs kulinarny, na który do jednostki zjeżdżają się uczestnicy z innych placówek z naszego miasta. Na każdy konkurs przyjeżdża gość specjalny, osoba znana w świecie kulinarnym. Po pokazie kulinarnym zaproszonego gościa oraz po degustacji przygotowanych przez niego potraw, zaczynamy część konkursową. Uczestnicy dzieleni są na grupy w ramach których przygotowują dania konkursowe i odpowiadają na pytania dotyczące gotowania. Aktualnie konkurs współorganizowany jest przez szkołę Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Sosnowcu przy ul. Grota – Roweckiego 64.

4. Letni Piknik Integracyjny.

Coroczny piknik integracyjny dla uczestników ich rodzin i przyjaciół. Podczas pikniku uczestnicy najbardziej zaangażowani w terapię dostają wyróżnienia i pochwały. Osoby zaproszone na piknik mają możliwość poznania pracowników, indywidualnych rozmów z nimi oraz mogą zapoznać się z pracą naszej jednostki.

5. Letni Turniej Sportowy.

Turniej organizowany jest w miesiącach wakacyjnych, w przypadku gdy pogoda nie dopisuje odbywa się na sali sportowej PKM Sosnowiec, która mieści się nieopodal placówki. Na turniej przyjeżdżają uczestnicy środowiskowych domów oraz warsztatów terapii zajęciowej nie tylko z naszego miasta ale

i z miast ościennych. Po konkurencjach sportowych można powymieniać się wrażeniami z zawodów przy poczęstunku, po oficjalnym rozdaniu nagród.

6. Spotkania okolicznościowe.

W Środowiskowym Domu Samopomocy organizowane są między innymi spotkania z okazji Świąt Wielkanocy, Bożego Narodzenia, sylwestra, walentynek czy zabawy andrzejkowej. Jest to ważny czas dla uczestników, traktują te spotkania bardzo poważnie i z przejęciem. W ramach zajęć terapeutycznych wszystko przygotowują sami, to znaczy: obiad dla zaproszonych gości gotowany jest podczas treningu kulinarnego przez wyznaczoną na tę okazję grupę. Kolejna grupa ma za zadanie odpowiednie przygotowanie potraw do podania. Uczą się dzięki temu dekorowania potraw oraz podawania na odpowiedniej zastawie. Kolejnym wyzwaniem jest wystrój sali oraz ozdobienie stołów. To odbywa się w ramach treningu w pracowni plastycznej, gdzie powstają dekoracje. Kolejna grupa odpowiedzialna jest za podanie posiłków uczestnikom spotkania oraz zmianę posiłków na stole. Wtedy dbają o odpowiedni strój i zachowanie. Wszystkiego uczą się wcześniej na treningu dobrych manier. Takie spotkania to nie tylko święto ale też duży sprawdzian umiejętności nabywanych codziennie ciężką pracą. To dla nas wielki zaszczyt, że możemy w tych dniach gościć u nas najważniejszych przedstawicieli Miasta.

7. Wernisaże, występy artystyczne, turnieje sportowe

Uczestnicy placówki biorą aktywnie udział w organizowanych wernisażach prac plastycznych. Warto podkreślić, że prace uczestników zdobywają nagrody oraz goszczą w Galeriach takich jak: Galeria Krakowska, Szyb Wilson w Katowicach, Muzeum Miasta Mysłowice, Galeria radia Katowice, Galeria MUZA i wiele innych.

Grupa teatralna bardzo chętnie startuje i uczestniczy w przedstawieniach i konkursach m.in. Idy Listopadowe, Maski, Zjednoczeni w różnorodności, Amatorski Przegląd Sztuki Osób Niepełnosprawnych P.A.SZ.O.N. Podopieczni byli realizatorami projektu „Artyści razem”, podczas którego mieli możliwość zaprezentować swoje umiejętności teatralne w sosnowieckich galeriach przy okazji wystawy prac plastycznych.

Zaznaczyć należy, że w placówce prężnie działa również sekcja sportowa zdobywając medale na zawodach organizowanych przez stowarzyszenie Olimpiady Specjalne – Śląsk, w takich dyscyplinach jak: bowling, pływanie, tenis stołowy, badminton. Uczestnicy też startują w para spartakiadzie Śląska i Zagłębia w Dąbrowie Górniczej.

Poza wymienionymi działaniami uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi „SALVE” biorą udział w różnego rodzaju spotkaniach integracyjnych organizowanych w naszym mieście oraz w innych miastach województwa.

Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi „SALVE” planuje w latach kolejnych kontynuować oddziaływania terapeutyczne w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce,

rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym jak również integrowanie podopiecznych ze środowiskiem lokalnym zgodnie z indywidualnymi planami postępowania wspierająco - aktywizującego.

Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Grota Roweckiego 2 posiada 35 miejsc dziennego pobytu i 3 miejsca całodobowe okresowego pobytu. Dom świadczy usługi z zakresu pomocy osobom upośledzonym umysłowo w ich readaptacji i rehabilitacji. Zapobiega degradacji psychofizycznej poprzez ich integrację z otoczeniem i aktywizację społeczną. Wypełniając zadania wpisane w swoją działalność placówka uczestniczy w tworzeniu wsparcia środowiskowego i samopomocy poprzez kształtowanie świadomości społeczeństwa w rozumieniu problemów osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Celem Środowiskowego Domu Samopomocy jest stworzenie podopiecznym placówki systemu wsparcia społecznego poprzez zaspokojenie potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, społecznych, mających na celu podtrzymanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Usługi dzienne prowadzone są od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 – 16.00. Usługi całodobowe prowadzone są przez siedem dni w tygodniu. Zajęcia w placówce organizowane są grupowo, bądź indywidualnie dostosowując plan postępowania wspierająco - aktywizującego do potrzeb i możliwości psychofizycznych uczestnika.

Postępowanie wspierająco-aktywizujące realizowane obejmuje:

1. trening umiejętności samoobsługi, który dotyczy rozwijania i podtrzymywania umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. W ramach treningu uczestnicy uczą się dbania o wygląd estetyczny, utrzymania higieny, utrzymywanie w czystości toalet, jadalni, szafek, pracowni terapeutycznych, obsługa podstawowych urządzeń domowych – piekarnika, kuchenki, miksera, żelazka, suszarki do włosów itp.
2. trening budżetowy, w ramach którego uczestnicy poznają wartość pieniądza, uczą się robienia zakupów, przygotowywania listy potrzebnych artykułów, rozpoznawania przydatności do użycia, orientacji w cenach.
3. trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, który dotyczy nabywania i doskonalenia umiejętności nawiązywania kontaktów, podtrzymywania rozmowy, aktywnego słuchania, asertywności. Uczestnicy uczą się odpowiedzialności, współpracy, zasad partnerstwa, rozwiązywania problemów. Wspierani przez terapeutów samodzielnie załatwiają sprawy urzędowe, wypełniają dokumenty, prowadzą rozmowy z urzędnikami (dopłata do czynszu, możliwość skorzystania z zasiłków celowych, możliwość dofinansowania ze środków PFRON, profilaktyka zdrowotna, poszukiwanie pracy).
4. trening umiejętności spędzania wolnego czasu, który polega na umożliwieniu użytkownikowi rozrywki i rekreacji, a także na poszukiwaniu i rozwijaniu ich zainteresowań.

5. psychoterapia indywidualna oraz grupowa, która wynika z potrzeb poszczególnych uczestników. Prowadzono zajęcia grupowe rozwijające umiejętności interpersonalne i naukę rozwiązywania konfliktów, adekwatnego wyrażania swoich uczuć, asertywności (szczególnie w przypadku osób narażonych na wpływ środowisk patologicznych). Trwała nauka życia w grupie, podejmowania współpracy, odpowiedzialności za siebie, za innych i za podejmowane decyzje, integracja grupy w zakresie inicjatyw samopomocowych.
6. terapia zajęciowa, w ramach której różne metody i formy terapii prowadzone były w następujących pracowniach terapeutycznych:
 - pracownia gospodarstwa domowego
 - pracownia edukacyjna
 - pracownia audiowizualna
 - pracownia multimedialna
 - sala ćwiczeń
 - pracownia plastyczno – techniczna
 - pracownia rękodzieła
 - pokój psychologa/pokój terapii indywidualnej
 - sala relaksacyjna
 - pracownia ogrodnicza.

Jednostka współpracuje z wieloma instytucjami, organizacjami i osobami fizycznymi dzięki czemu podopieczni mają możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym poprzez stwarzanie warunków dla zaspokajania potrzeb w podobnym zakresie i na tym samym poziomie, jaki mają osoby pełnosprawne.

Zaznaczyć należy, że od grudnia 2019 roku działa filia placówki w budynku przy ul. Wojska Polskiego 86. Tym samym w mieście nastąpiło zwiększenie liczby miejsc w Środowiskowych Domach Samopomocy o 60. Placówka dysponuje 50 miejscami dla osób z upośledzeniem umysłowym (TYP B) oraz 10 miejscami dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych – demencja, choroba Alzheimera (TYP C). Usługi świadczone w Domu obejmują w szczególności trening funkcjonowania w codziennym życiu oraz trening kulinarny, samoobsługi i umiejętności społecznych, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening umiejętności spędzania wolnego czasu, poradnictwo psychologiczne, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, niezbędną opiekę, terapię ruchową, działania postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia. Usługi świadczone są w formie zajęć zespołowych i indywidualnych.

Dla każdego uczestnika opracowywany jest Indywidualny plan postępowania wspierająco – aktywizującego zgodnie z jego potrzebami i możliwościami psychofizycznymi, a postępowanie wspierająco - aktywizujące jest zindywidualizowane i oparte na elastycznym procesie terapeutycznym.

W roku 2022 Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia – Środowiskowy Dom Samopomocy współtworzyła projekt dźwigu osobowego w filii przy ul. Wojska Polskiego 86. Projekt uzyskał akceptację i został przyjęty do dofinansowania ze środków Fundacji Timken oraz środków Gminy Sosnowiec, inwestycję zrealizowano w 2024 r. Winda przyczyniła się do likwidacji barier architektonicznych, stanowi udogodnienie dla osób starszych, z niepełnosprawnościami, ułatwia poruszanie się i bezpieczeństwo oraz umożliwia rozszerzenie oferty realizacji zajęć terapeutycznych.

Również w roku 2022 Gmina Sosnowiec – Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia złożyło projekt „Likwidacja Barier transportowych w Środowiskowym Domu Samopomocy przy ul. Grota Roweckiego 2 w Sosnowcu” w ramach programu pn. „Program wyrównywania różnic między regionami III” finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Otrzymano środki na zakup samochodu dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych i starszych zamieszkałych na terenie Sosnowca, a tym samym wyrównywanie szans dostępu do specjalistycznych usług i rehabilitacji oraz aktywizacji w Środowiskowym Domu Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w celu realizacji swoich zadań współpracuje m.in z: rodzinami, opiekunami i innymi osobami bliskimi; ośrodkami pomocy społecznej, poradniami zdrowia psychicznego i innymi zakładami opieki zdrowotnej; powiatowym urzędem pracy; organizacjami pozarządowymi; kościołami i związkami wyznaniowymi, ośrodkami kultury i organizacjami kulturalno-rozrywkowymi; placówkami oświatowymi, innymi jednostkami świadczącymi usługi dla osób niepełnosprawnych i/lub osobami lub podmiotami działającymi na rzecz integracji społecznej uczestników.

Każdego roku z usług placówek ŚDS korzysta ponad 100 osób z niepełnosprawnościami. Wypełniając zadania wpisane w swoją działalność placówka uczestniczy w tworzeniu wsparcia środowiskowego i samopomocy poprzez kształtowanie świadomości społeczeństwa w zrozumieniu problemów osób niepełnosprawnych. Głównym celem działalności jest stworzenie podopiecznym placówki systemu wsparcia społecznego, poprzez zaspokojenie potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, społecznych, mających na celu podtrzymanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia.

W latach 2022 – 2024 z usług w Środowiskowym Domu Samopomocy przy ulicy Grota Roweckiego 2 oraz filii przy ul. Wojska Polskiego 86 skorzystało:

	2022	2023	2024
Liczba osób	110	113	116

Głównym źródłem finansowania Środowiskowych Domów Samopomocy jest dotacja wojewody przekazywana z budżetu państwa, na zasadzie zadań zleconych gminie.

Kolejną placówką, która zapewnia pomoc osobom niepełnosprawnym jest Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną przy ul. Grota Roweckiego 2.

Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną posiada 15 miejsc dziennego pobytu oraz 2 miejsca całodobowe (schronienie) okresowego pobytu. Placówka zapewnia dzienną opiekę młodzieży i dorosłym z upośledzeniem umysłowym w stopniu znacznym i głębokim w tym z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz autyzmem, zapewnia odpowiednie warunki do wielogodzinnego pobytu, posiłki w czasie pobytu, organizuje zajęcia terapeutyczne, aktywizuje podopiecznych i usprawnia ich samoobsługę w miarę ich możliwości, zapewnia kontakty społeczne. Ponadto organizuje i współuczestniczy w zajęciach kulturalno – towarzyskich, współpracuje z rodziną i środowiskiem w zakresie budowania sieci wsparcia społecznego, podnosi kompetencje wychowawcze rodziców.

Zarówno Środowiskowe Domy Samopomocy jak i Dzienny Dom Pomocy Społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną współpracują z rodzinami/opiekunami podopiecznych. Prowadzą konsultacje, poradnictwo indywidualne oraz pomoc rzeczową. Liczne działania pozwoliły uczestnikom placówek pozyskać nowe oraz utrwalić nabyte wcześniej umiejętności, które przyczyniły się do poprawy jakości i zaradności funkcjonowania w życiu codziennym. Poprzez udział w oferowanych przez ośrodek zajęciach, uczestnicy czują się potrzebni, doceniani i akceptowani.

Placówka przy ul. Grota Roweckiego 2 z uwagi na prowadzenie usług całodobowych w sytuacjach kryzysowych (nagły wyjazd, choroba, pobyt rodzica w szpitalu, śmierć opiekuna/rodzica) umożliwia okresowy pobyt w tej formie usług. Podkreślić należy, że jest ona jedną z 4 w województwie śląskim, oferującą usługi całodobowe.

W zaplanowanych na kolejne lata zadaniach placówki zamierzają dbać o utrzymanie standardu opieki nad osobami z niepełnosprawnościami, dalsze doposażenie sal terapeutycznych w sprzęt i materiały do zajęć, przeprowadzenie kolejnych prac remontowych i modernizacyjnych,

Zaznaczyć należy, że w mieście od grudnia 2021 roku działa również **Ośrodek Wsparcia i Testów**, który jest w strukturach Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia. Ośrodek swoją działalność prowadzi w budynku przy ul. Armii Krajowej 91 w Sosnowcu. Powstał w ramach programu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pn. Centra informacyjno-doradcze dla osób z niepełnosprawnością. Program realizowany jest w gminie od 2022 roku i potrwa do końca 2024 roku.

Zakres działalności OWiT obejmuje:

- 1) prezentowanie korzyści wynikających ze stosowania technologii asystujących w takich obszarach jak: komunikowanie się, dostęp do informacji, nauka, praca, rozwijanie hobby, zwiększenie aktywności życiowej, samodzielności i zaradności osobistej oraz dbałości o zdrowie,

- 2) świadczenie porad osobom z niepełnosprawnością (OzN) w optymalnym wyborze, właściwych do aktualnych potrzeb technologii asystujących i ich prezentacja,
- 3) prowadzenie wstępnego instruktażu oraz wskazywanie potencjału wykorzystania technologii asystujących w życiu codziennym lub pomoc OzN w wyszukaniu stosowanych szkoleń w tym zakresie,
- 4) wypożyczanie sprzętów, urządzeń i oprogramowania w celu ich testowania przez OzN poza siedzibą OWiT,
- 5) świadczenie porad członkom rodzin OzN i ich opiekunom, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących wykorzystania technologii asystujących.

Beneficjentami OWiT mogą być osoby, które spełniają następujące warunki:

- 1) przedstawią skierowanie z PFRON celem udzielenia wsparcia w ramach zadania (najpóźniej w dniu przystąpienia do wsparcia),
- 2) posiadają aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub aktualne orzeczenie o niepełnosprawności lub aktualne orzeczenie równoważne (orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub orzeczenie o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów), które skorzystają z realizacji zadania.

W okresie pierwszych 12 miesięcy od dnia uruchomienia OWiT działał w przeważającym zakresie na rzecz osób z niepełnosprawnościami wzroku w różnym nasileniu, osób z niepełnosprawnościami słuchu i problemami w komunikowaniu się za pomocą mowy oraz osób z niepełnosprawnościami obu kończyn górnych. Ośrodek Wsparcia i Testów jest dostępny 4 godziny dziennie, 3 dni w tygodniu przez 12 miesięcy w roku. Jest dostępny komunikacyjnie dla OzN (telefonicznie oraz mailowo) 8 godzin dziennie, 5 dni w tygodniu, przez 12 miesięcy w roku.

W okresie funkcjonowania Ośrodka Wsparcia i Testów osiągnięte zostały następujące rezultaty:

Lp.	Wyszczególnienie	2022	2023	2024	Razem
1	Umowy wypożyczenia	71	107	105	283
2	Porady dla osób z niepełnosprawnościami	145	229	208	582
3	Porady dla opiekunów/rodziców osób z niepełnosprawnościami	109	155	70	334

Wsparciem Ośrodka zostały objęte osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w tym z wadą wzroku i słuchu, problemami w komunikacji, a także z niepełnosprawnością ruchową. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z trudnościami komunikacji 28,8% ogółu wszystkich beneficjentów. Pozostałymi rodzajami niepełnosprawności były: wady wzroku: 24,2%; dysfunkcja

ruchu: 18,5%; niepełnosprawność intelektualna: 14,8%; wady słuchu: 4,7%; inne (np. choroby układu oddechowego i krążenia) – 9%. Natomiast najczęściej wypożyczanymi urządzeniami były komunikatory i stanowiły 18,7% wszystkich urządzeń. Inny wypożyczany sprzęt przez osoby z niepełnosprawnościami to: laptopy – 11,2%; tablety – 9,7%; lupy elektryczne – 9,3%; słuchawki – 5,6%; eyetrackery – 4,5%; urządzenia do użytku domowego 3,7%; oraz inne urządzenia takie jak telefony, klawiatury, przyciski, koncentratory tlenu itp. stanowiły łącznie 37,3%.

W miesiącu grudniu Gmina wniosła na kontynuację zadania w ramach programu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pn. „Centra informacyjno-doradcze dla osób z niepełnosprawnością”.

W przypadku gdy usługi świadczone w miejscu zamieszkania są niewystarczające i osoba wymaga pomocy całodobowej, przysługuje jej pobyt w **domu pomocy społecznej**.

W okresie od 1 stycznia do 10 grudnia 2024 roku z powodu niepełnosprawności umieszczono 24 osoby w Domu Pomocy „Zakątek” oraz 17 osób w Domu Pomocy Społecznej nr 2.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Pobyt w domu pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. W przypadku osób ubezwłasnowolnionych lub osób, które mają trudności w samodzielnym funkcjonowaniu a nie wyrażają lub nie są w stanie wyrazić zgody na umieszczenie w domu pomocy konieczne jest wydanie postanowienia sądu rejonowego.

Domy pomocy społecznej zapewniają całodobową opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym, w szczególności miejsce zamieszkania, wyżywienie, opiekę, pielęgnację, terapię zajęciową, dostęp do kultury i wypoczynku, a także spokój i bezpieczeństwo na terenie domu i opiekę podczas organizowanych zajęć poza domem. Domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na następujące typy:

- dla osób w podeszłym wieku,
- dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- dla osób niepełnosprawnych fizycznie,
- osób uzależnionych od alkoholu.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami osobę kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania. Pobyt w domu pomocy jest odpłatny. Odpłatność pobierana jest do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w danym domu pomocy społecznej.

W Sosnowcu funkcjonują 2 domy pomocy przeznaczone dla osób w podeszłym wieku, łącznie dla 150 osób, tj.: Dom Pomocy Społecznej przy ul. Jagiellońskiej 2 dla 80 osób oraz Dom Pomocy Społecznej „Zakątek” przy ul. Andersa 81 dla 70 osób.

Dom Pomocy Społecznej „Zakątek” w marcu 2024r przeprowadził zmianę profilu i obecnie świadczy swoje usługi jednocześnie dla osób w podeszłym wieku jak i somatycznie przewlekłe chorych. Dom Pomocy Społecznej „Zakątek” w ramach sprawowanej opieki całodobowej dla 70- osób w części dla osób w podeszłym wieku (38 miejsc) oraz somatycznie przewlekłe chorych (32 miejsca), w tym niepełnosprawnych wypełnia wszystkie kanony obowiązującego standardu usług dla tego typu placówek. Średnia wieku mieszkańców Domu wynosi 82 lata, 80% mieszkańców to kobiety. Liczba osób z niepełnosprawnościami zamieszkująca w placówce przedstawia się następująco:

Ilość mieszkańców na miesiąc grudzień(2024)	70
• w tym osoby bez orzeczeń o niepełnosprawności, które złożyły wniosek ustalenie niepełnosprawności)	8
• w tym osoby z orzeczeniami o niepełnosprawności	62
○ w tym	
▪ znaczny stopień (PZON)	45
▪ umiarkowany stopień (PZON)	3
▪ lekki stopień (PZON)	0
▪ I grupa inw.	14

Placówka podejmuje też aktywność związaną z pozyskiwaniem środków finansowych, które docelowo podnoszą jakość życia niepełnosprawnych podopiecznych. W roku 2024 Dom zakupił w ramach środków własnych oraz dofinansowania z PFRON-u samochód przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym na wózku inwalidzkim. Do podjęcia tych działań, w sposób szczególnie motywowała potrzeba zagwarantowania wszystkim mieszkańcom placówki bezpiecznego i komfortowego przejazdu do instytucji samorządowych, organizacji świadczących usługi i pomoc dla osób 70+ oraz z niepełnosprawnością, do lekarzy specjalistów, rekreacji, dostępu do kultury.

Jednym z głównych celów realizowanych przez placówkę jest zapewnienie szeroko rozumianej aktywności ruchowej, a także codzienna gimnastyka prowadzona przez terapeutę, rehabilitantów w ramach NFZ. Osoby zakwalifikowane przez lekarza prowadzącego korzystają z rehabilitacji domowej w wymiarze 80 godzin w skali roku. W skali 2023/2024 usługami tymi zostało objętych łącznie 27 osób. W celu utrzymania dobrej formy ogólnej mieszkańców, w trosce o dobrostan psychiczny, umożliwia się przebywanie w grupie, sprzyjające przełamywaniu poczucia izolacji i pokonywaniu barier mentalnych, a także inicjowanie relacji interpersonalnych. Istotnym

elementem pracy na rzecz osób niepełnosprawnych jest podejmowanie wszelkich działań służących zapewnieniu stałego kontaktu z osobami bliskimi, rodzinami, a także łagodzeniu poczucia osamotnienia w związku ze zmianą miejsca i stylu życia.

Działając wspólnie i w porozumieniu z przedstawicielami Fundacji Blisko Ciebie w 2023 roku zorganizowano certyfikowane szkolenie warsztatowe „Poczuj żeby zrozumieć” w ramach Projektu Edukacyjnego realizowanego przez Fundację Quatronum i Stowarzyszenie Mocni Razem. W ramach projektu na terenie placówki odbyły się innowacyjne warsztaty i edukacyjne szkolenia z wykorzystaniem elementów symulatora starości, który pozwala doświadczyć ograniczeń z jakimi zmagają się osoby 70+ oraz niepełnosprawne. Uczestnicy mieli jedyną i niepowtarzalną okazję doświadczyć na sobie nie tylko fizycznych ograniczeń związanych z niepełnosprawnością, ale także towarzyszących im często trudnych emocji, wówczas gdy napotymane bariery stają się trudne do pokonania. W roku 2023 na terenie placówki przebywało 16 osób korzystających z wózka lub balkonika, a obecnie są to już 44 osoby.

Liczba mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej przy ul. Andersa w poszczególnych latach

Rok	Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31 grudnia	Liczba osób umieszczonych w danym roku	Liczba osób oczekujących na umieszczenie wg stanu na dzień 31 grudnia	Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca Domu w danym roku
2022	66	38	0	7.146,31 zł
2023	69	25	10	7.081,48 zł
2024	68	21	56	7.081,48 zł

W odniesieniu do planów na przyszłe lata związanych ze wsparciem na rzecz osób z niepełnosprawnościami planowane jest kontynuowanie szkolenia w temacie: „Poczuj żeby zrozumieć” dla pracowników DPS „Zakątek”, którzy dotychczas nie mieli takiej możliwości. Wsparcia finansowego w realizacji zadania udzieli ponownie „Fundacja Blisko Ciebie”.

Ponadto jednostka w przyszłym roku planuje realizować jak dotychczas rehabilitację domową w ramach współpracy z NFZ. Równocześnie podejmuje starania w celu zatrudnienia na terenie DPS „Zakątek” specjalisty w dziedzinie fizykoterapii. Mając na uwadze szczególne potrzeby naszych podopiecznych z niepełnosprawnością, poszukuje dodatkowych możliwości wspierania ich w dochodzeniu do zdrowia i większej samodzielności. W ramach programu zaoferowanego przez ING Hubs Poland BeResponsible placówka otrzymała deklarację sfinansowania prywatnych usług rehabilitacyjnych dla wymagających takiej pomocy mieszkańców DPS „Zakątek”. W styczniu 2025r placówka planuje kwalifikować osoby zainteresowane wyjazdem na turnus rehabilitacyjny w ramach PFRON. Udzielimy stosownej pomocy w zebraniu dokumentacji i ustaleniu wszelkich formalności z tym związanych. W ramach podnoszenia standardu oraz dostępności miejsca dla osób

niepełnosprawnych przeprowadzony zostanie także remont podjazdu do budynku DPS „Zakątek” od strony frontalnej.

Dom Pomocy Społecznej nr 2 przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku, wymagających całodobowej opieki i dysponuje 80 miejscami.

Obecnie w placówce przebywa 78 osób: 57 kobiet i 21 mężczyzn. Średnia wieku podopiecznych wynosi 88 lat. Mieszkańcami są przede wszystkim osoby borykające się z różnymi schorzeniami, oraz z różną sprawnością fizyczną.

- 1) 13 osób leżących, wymagających pomocy innych w podstawowych czynnościach,
- 2) 28 osób korzystających z rehabilitacji w sali gimnastycznej,
- 3) 20 osób korzystających z ćwiczeń ogólnodostępnych w świetlicy,
- 4) 8 osób poruszających się na wózkach inwalidzkich,
- 5) 15 osób poruszających się przy pomocy balkonika.

Mieszkańcy pozostają pod stałą opieką medyczną lekarzy rodzinnych zatrudnionych w Niepublicznym Zakładzie Lecznictwa Ambulatoryjnego Medycyna Rodzinna „Start” Sp. z o.o. w Sosnowcu. Usługi są świadczone zarówno w Domu jak i w przychodni, w zależności od potrzeb i stanu zdrowia mieszkańców. Wizyty lekarskie odbywają się 2 razy w tygodniu i na każde inne wezwanie na terenie Domu. Podopieczni mają również dostęp do poradni specjalistycznych, do których dowożeni są samochodem służbowym, pod opieką pielęgniarki lub opiekunki. Konsultacje specjalistyczne odbywają się zgodnie z potrzebami mieszkańców i na zlecenie lekarza rodzinnego.

Dla poprawy sprawności fizycznej mieszkańcy mają do dyspozycji salę rehabilitacyjną. U osób unieruchomionych w łóżku prowadzona jest rehabilitacja czynna i bierna. W celu zwiększenia komfortu osób leżących DPS dysponuje 30 łózkami elektrycznymi. Mieszkańcy placówki objęci są także rehabilitacją domową. Z zabiegów fizjoterapeutycznych korzystają łącznie 32 osoby. Usługi rehabilitacji domowej świadczone są przez 2 fizjoterapeutów, reprezentujących firmę EPIONE.

Praca z mieszkańcami Domu ma charakter oddziaływań kompleksowych, realizowanych przez Zespół Terapeutyczno – Opiekuńczy, w skład którego wchodzi: pielęgniarki, opiekunki, rehabilitant, pracownicy socjalni, terapeuta zajęciowy oraz pracownicy pierwszego kontaktu. Każdy z członków Zespołu wnosi swoje obserwacje, co daje pełny wgląd w sytuację mieszkańców, ich potrzeby i możliwości. Zajęcia są prowadzone w taki sposób, aby mieszkaniac mógł zauważyć poprawę własnej “formy”, by mógł się cieszyć z tego, co udało mu się osiągnąć.

Należy podkreślić, że osoba przebywająca w domu pomocy społecznej jest traktowana indywidualnie, z uwzględnieniem jej specyficznych potrzeb i poziomu niepełnosprawności, a pracownicy domu pracują na rzecz zapewnienia każdemu mieszkańcowi najlepszej możliwej opieki i wsparcia.

„Opieka nad dorosłymi osobami z niepełnosprawnością w Sosnowcu - statystyki, instytucje, rodzaje aktualnego wsparcia i planowanego”

Liczba mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej nr 2 przy ul. Jagiellońskiej w poszczególnych latach

Rok	Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31 grudnia	Liczba osób umieszczonych w danym roku	Liczba osób oczekujących na umieszczenie wg stanu na dzień 31 grudnia	Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca Domu w danym roku
2022	76	24	0	6.023,17 zł
2023	79	27	11	6.432,72 zł
2024	79	21	23	6.992,19 zł

W 2025 roku planuje się kontynuację współpracy z firmą EPIONE, w ramach rehabilitacji domowej. Planowany jest też dalszy zakup łóżek rehabilitacyjnych oraz sprzętu usprawniającego motorykę podopiecznych. Kontynuowane będzie również aktywizowanie mieszkańców poprzez różne formy terapii zajęciowej oraz dalszą współpracę międzypokoleniową z placówkami oświatowymi.

Zaznaczyć należy, że Miasto nie posiada domów pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie oraz niepełnosprawnych fizycznie, dlatego osoby z tymi schorzeniami umieszczane są w domach pomocy społecznej poza terenem gminy.

Liczba umieszczonych osób w domach pomocy społecznej poza terenem gminy w poszczególnych latach

Rok	Liczba mieszkańców wg stanu na dzień 31 grudnia	Liczba osób umieszczonych w danym roku	Liczba osób oczekujących na umieszczenie wg stanu na dzień 31 grudnia
2022	314	33	60
2023	314	36	48
2024	322	36	62

Innym rodzajem placówek świadczącym pomoc osobom z niepełnosprawnością są **Warsztaty Terapii Zajęciowej**. W Sosnowcu funkcjonują 2 takie placówki. Uczęszcza do nich łącznie 98 osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Są to:

- Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez Fundację im. Brata Alberta z siedzibą przy ul. Mikołajczyka 55, w których uczestniczą 43 osoby. Niepełnosprawni mogą korzystać z zajęć w pracowniach: plastycznej, informatyczno-technicznej, rycyngowej, aktywizacji zawodowej, gospodarstwa domowego, krawiecko-hafciarskiej oraz edukacyjnej,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci oddział miejski Sosnowiec z siedzibą przy ul. Jodłowej 1, w których uczestniczy 55 osób. Niepełnosprawni mogą korzystać z zajęć w pracowniach: ekologicznej, florystyki i sztuki

użytkowej, kulinarnej, muzyczno-teatralnej, plastycznej, rękodzieła artystycznego oraz multimedialnej.

Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej jest współfinansowana w wysokości 90% kosztów uczestnictwa ze środków PFRON, natomiast powiat ponosi 10% kosztów pobytu. Celem działalności warsztatów jest realizacja zadań stwarzających osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do funkcjonowania w społeczeństwie oraz podjęcia zatrudnienia.

Kolejną formą pomocy osobom z niepełnosprawnością jest **samodzielne mieszkanie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną** przy ul. Pawiej 11/39. Mieszkanie działa od października 2022r. Powstało w strukturach Centrum Usług Socjalnych Wsparcia w ramach Programu Osłonowego Gminy Sosnowiec pod nazwą "Sami dla Siebie". Program odpowiada na potrzeby osób z niepełnosprawnością intelektualną, które dobrze rokują w zakresie samodzielności życiowej i poszerzenia aktywności społecznej. Głównym celem programu jest budowanie, rozwijanie i funkcjonowanie lokalnego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnością intelektualną opartego na prawie do życia w warunkach porównywalnych do tych, w których żyją osoby sprawne. Samodzielne mieszkanie składa się z 2 pokoi mieszkalnych, salonu z kuchnią, łazienki. Mieszkanie dostosowane jest dla 4 osób z niepełnosprawnościami. Prawo do zamieszkania mają dorosłe osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności intelektualnej, które złożyły wniosek w Centrum Usług Socjalnych i Wsparcia w Sosnowcu przy ul. Szymanowskiego 5a lub wyraziły na to zgodę oraz przeszły trening kształtowania samodzielności w mieszkaniu chronionym wspomagany i/lub treningowym.

Centrum Usług Socjalnych Wsparcia jako realizator programu podejmuje działania mające na celu wspieranie Uczestnika Programu w zakresie:

1. zaradności i samodzielności życiowej;
2. poziomu funkcjonowania w środowisku lokalnym;
3. aktywizacji społecznej zapobiegającej wykluczeniu i marginalizacji społecznej;
4. włączenia społecznego uczestnika programu.

W ramach tworzenia całościowego systemu wsparcia dla osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, konsekwentnie od kilku lat **Instytut Twórczej Integracji wspólnie z miastem** tworzy przestrzeń do godnego życia, utrzymania zdrowia i możliwości funkcjonowania, realizacji potrzeby aktywności zawodowej oraz własnego rozwoju. W związku z powyższym w ramach dofinansowanego przez Gminę Sosnowiec projektu Bezpieczna Samodzielność prowadzone są **Mieszkania Zintegrowane** przy ul. Niweckiej 22/1/3; Chemicznej 2/1, Przejazd 1/1 oraz Przejazd 1/2.

Pierwsze mieszkanie zostało uruchomione w mieście w roku 2014 przy ul. Niweckiej 22/1/3. Mieszkanie o pow. 110 m², który posiada 4 sypialnie, 2 łazienki oraz pokój dzienny wraz z aneksem kuchennym – jest w pełni dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Obecnie mieszka

w nim 7 osób. Kolejne mieszkania gmina utworzyła w roku 2017 przy ul. Chemicznej 2 (136 m² są to: 3 sypialnie, 2 łazienki, pokój gospodarczy oraz pokój dzienny z kuchnią i jadalnią). Natomiast z programu „Za Życiem” zostały utworzone kolejne 2 mieszkania chronione. W roku 2018 przy ul. Przejazd 1/2, na które gminie przyznano dotację w wysokości 99 300 zł; natomiast w roku 2019 utworzono czwarte mieszkanie przy ul. Przejazd 1/1 uzyskując dotację w wysokości 238 000 zł. Oba lokale przy ul. Przejazd mają po 130 m² – 4 sypialnie, 2 łazienki, garderobę, pokój gospodarczy z piecem CO oraz pokój dzienny z aneksem kuchennym.

Zaznaczyć należy, że utworzenie w roku 2014 pierwszego mieszkania zintegrowanego stanowiło innowacyjną metodę realizacji zadań związanych z opieką i aktywizacją osób niepełnosprawnych w stopniu głębszym, wymagających szczególnej troski w zakresie samoobsługi, komunikacji, warunków bytowych i ewentualnych interwencji doraźnych. Ponadto osoby te, w swojej indywidualnej specyfice niepełnosprawności wymagają specjalistycznych form leczenia, aktywizacji i terapii.

Mieszkania mają charakter pobytu stałego lub okresowego (w przypadku potrzeby opieki w zastępstwie za opiekunów faktycznych). Służą osobom z niepełnosprawnościami przy czym formą mieszkania wspomaganego nie jest mieszkanie socjalne. Projektem objęte są osoby – mieszkańcy Sosnowca, zagrożone marginalizacją, które pozbawione są odpowiedniej opieki lub wspomaganie przez ich rodziny biologiczne czy innych opiekunów wiarygodnie gwarantujących im godne warunki egzystencji. Projektem objęte są również najbliższe rodziny beneficjentów (głównie rodzice), którzy uzyskują pomoc terapeutyczną, polegającą na przygotowaniu do zmiany – opuszczenie domu przez ich dorosłe dzieci.

Przebywając w takim mieszkaniu, osoby z niepełnosprawnością mają znacznie poszerzone możliwości doświadczania i uczenia się czynności samoobsługowych, higienicznych i społecznych, ze względu na występującą w takich warunkach wzajemną zależność od wąskiej grupy mieszkańców oraz konieczność utrzymywania podstawowych standardów funkcjonowania w mieszkaniu. Niezależnie od bezsprzecznych korzyści wynikających dla procesów rehabilitacyjnych i ogólnych warunków życia osób niepełnosprawnych jakie wynikają z projektu, niewątpliwą korzyścią społeczną jest aspekt integracyjny w środowisku naturalnym – sąsiedzkim, lokalnym i ponadlokalnym. Opieka asystencka pełniona w trakcie pobytu w mieszkaniu jest ukierunkowana i organizowana wyłącznie w zakresie potrzeb tej małej grupy. Pozwala to efektywniej realizować podstawową zasadę indywidualizowania wszelkich oddziaływań, a w szczególności oddziaływań rehabilitacyjnych i integracyjnych. Oprócz powyżej wymienionych funkcji mieszkanie zintegrowane prowadzone jest również jako usługa mieszkania treningowego, przygotowującego osoby w nim przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Usługa ma charakter okresowy i służy określonym kategoriom osób w osiągnięciu częściowej lub całkowitej samodzielności m.in. poprzez trening samodzielności, poradnictwo, pracę socjalną lub inne usługi aktywnej integracji.

Zorganizowanie w środowisku otwartym, miejsca pobytu dla osób z niepełnosprawnością, poprawiło w sposób znaczący efektywność oddziaływań rehabilitacyjnych, integracyjnych i aktywizujących. Funkcjonowanie osoby niepełnosprawnej w mieszkaniu zintegrowanym bardzo znacząco wpłynęło na proces rozwoju i funkcjonowania osoby niepełnosprawnej. Jej aktywność społeczna, poszerzona została o poziom bezpośrednich interakcji w zamkniętej grupie zależnej, wzmacniając poziom motywacji oraz autospostrzegania.

Identyfikacja terytorium, miejsce zamieszkania w naturalnym środowisku społecznym, wzbudza w osobie niepełnosprawnej dodatkowe mechanizmy identyfikowania społecznego, tożsamościowe oraz integracyjne. W rehabilitacji osób z ograniczonymi zdolnościami aktywności społecznej, jest to niezmiernie istotny czynnik aktywizujący, który w znacznie mniejszym stopniu występuje w opiece zamkniętej.

Gmina rokrocznie próbuje uzyskać dotację na utworzenie kolejnych mieszkań. Jednakże, ze względu na ograniczone środki Ministerialne wnioski zostają bez rozpatrzenia.

Instytut Twórczej Integracji od 2015 r. jest również realizatorem na zlecenie gminy, usługi transportu osób niepełnosprawnych z terenu miasta Sosnowca. Usługa ta ma na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych poprzez poprawę komunikacji i poruszania się po terenie miasta Sosnowca oraz miast ościennych, poprawę kontaktu uczestników ze światem zewnętrznym oraz funkcjonowania społecznego, a także usprawnienie funkcjonowania poznawczego i emocjonalnego korzystających z transportu osób z niepełnosprawnością. Z projektu średniorocznie korzysta około 100 osób. Natomiast łącznie zostało przejechanych ponad 400 tys. km.

Od lutego 2012 r. fundacja realizuje w partnerstwie z gminą zajęcia z dogo, hipo i hydroterapii oraz terapii SI. Projekt jest w pełni finansowany przez gminę w ramach małego grantu. Cel główny terapii zakłada poprawę funkcjonowania osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem w sferze społecznej w szczególności z niepełnosprawnością intelektualną, w tym zaburzeniami psychicznymi oraz dzieci z zaburzeniami neurorozwojowymi. Celem projektu jest również poprawa komunikacji i kontaktu uczestników ze światem zewnętrznym, kształtowanie prawidłowych relacji uczestnika z terapeutą i zwierzęciem - co wpływa na poprawę relacji z otoczeniem społecznym oraz usprawnienie funkcjonowania fizycznego, intelektualnego, poznawczego i emocjonalnego, a także prawidłowe funkcjonowanie najważniejszych systemów sensorycznych (system przedsionkowy, propioceptywny i dotykowy), które wpływają na pracę pozostałych zmysłów i przyczyniają się do rozwoju napięcia mięśniowego, koordynacji ruchowej, reakcji równoważnych, ruchów oczu, świadomości ciała. Pies i przede wszystkim koń jest nieocenionym źródłem bodźców zapewniających wieloraką stymulację. Bardzo istotnym elementem w usprawnianiu osób niepełnosprawnych jest również Integracja Sensoryczna (SI), rozumiana jako proces, dzięki któremu mózg otrzymując informację ze wszystkich systemów zmysłowych dokonuje ich segregacji, rozpoznania, interpretacji i integracji z wcześniejszymi doświadczeniami. Ponad to powyższe zajęcia powodują poprawę komunikacji

w sferze werbalnej i pozawerbalnej, koncentracji i kontaktu uczestników ze światem zewnętrznym. Poprawa koordynacji psychoruchowej uczestników. Kontakt z przyrodą, ruch na świeżym powietrzu, w wodzie oraz aktywność i ćwiczenia ruchowe stymulujące układy zmysłów prowadzące do usprawnienia funkcjonowania fizycznego, intelektualnego, poznawczego i emocjonalnego uczestników.

W roku bieżącym skupiono się na terapii ze zwierzętami i wykonano 250 godz. terapii w tym 100 godz. hipoterapii (2 terapeutów i 4 konie). 80 godz. dogoterapii (1 terapeuta i 2 psy) oraz 70 godz. felinoterapii (1 terapeuta i 1 kot).

Należy zaznaczyć, że w przedmiotowym opracowaniu przedstawiono działania wpisujące się w szeroko rozumianą politykę społeczną.